

Підсумковий звіт

ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОСВІТИ

(6 ТРАВНЯ – 24 ЧЕРВНЯ 2022)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ТА ТРЕНДИ	4
ОСВІТНЯ ІНФРАСТРУКТУРА	4
ДОСТУП ДО ОСВІТИ	5
УЧНІ ТА ВЧИТЕЛІ З ЧИСЛА ВПО	7
ПОТРЕБИ В ПІДТРИМЦІ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНІЙ ДОПОМОЗІ (МЗПП)	9
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА	10
ПОТРЕБИ В ЦИФРОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ	11
ПОТРЕБИ У ФІНАНСУВАННІ	13
МЕТОДОЛОГІЯ	14

ВСТУП

З 24 лютого 2022 р. в Україні **постраждало 5,7 млн дітей шкільного віку** (від 3 до 18 років). За даними Міністерства освіти і науки України (МОН), станом на 24 червня 2022 р. унаслідок бойових дій було пошкоджено 1849 закладів освіти, 212 – повністю зруйновано¹. Згідно з останніми даними УВКПЛ, 277 дітей загинули, ще 456 дітей дістали поранення, переважно через використання вибухових речовин у населених пунктах і міських районах². За оцінками ЮНІСЕФ, **3,3 млн дітей потребують освітньої підтримки, 2,2 млн – послуг захисту, 2,8 млн дітей вважаються внутрішньо переміщеними особами**³.

6 травня 2022 р. Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут освітньої аналітики» (ІОА) та Освітній кластер України провели загальнонаціональне опитування з оцінювання потреб (далі – опитування) органів місцевого самоврядування на рівні громад⁴, щоб краще зрозуміти їхню ситуацію й нагальні потреби в освітній сфері. Опитування охопило рівні дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти.

Онлайн-опитування дало представникам громади змогу оцінити та повідомити про проблеми й потреби за такими напрямками: 1) освітня інфраструктура та доступ до освіти, зокрема потреби в цифровому забезпеченні; 2) внутрішньо переміщені особи (ВПО), які навчаються (після 24 лютого 2022 р.); 3) вчителі із числа ВПО (після 24 лютого 2022 р.); 4) професійні потреби вчителів; 5) потреби вчителів і учнів у підтриманні ментального здоров'я та психосоціальної підтримці (МЗПП); 6) інклюзивна освіта; 7) організація фінансів.

Зазначене опитування було поширено МОН по всій території України за допомогою каскадного інформування управлінь освіти на рівні областей і громад. Станом на 6 червня 2022 р. із 1451 громади на запитання відповіли 1045 громад (79 %). Частка наданих відповідей коливалася залежно від регіону. Обмежена кількість відповідей надійшла від громад Луганської, Миколаївської й Запорізької областей (менш ніж 50 %). Опитування не охоплювало Автономну Республіку Крим.

Висновки, наведені в цьому звіті, ґрунтуються на даних, отриманих безпосередньо від представників громади через опитування в період із 6 травня до 6 червня 2022 р., а також на інформації, додатково зібраній та актуалізованій МОН за допомогою місцевих органів управління освітою протягом 1–8 червня 2022 р. Окрім того, цей звіт висвітлює проблеми та зміни в системі освіти України, викликані війною, що триває, шляхом оцінювання поточних тенденцій порівняно з базовими показниками довоєнного періоду. Він також включає наявні додаткові дані й оцінки потреб, проведені після 24 лютого 2022 р. агентствами ООН, МОН, міжнародними неурядовими організаціями та іншими дослідницькими й неурядовими організаціями в Україні.

1. Міністерство освіти і науки України, Офіційний сайт 'Освіта під загрозою'. Доступ за [посиланням](#).

2. ЮНІСЕФ, Брифінг щодо ситуації дітей в Україні, 14 червня 2022. Доступ за [посиланням](#).

3. ЮНІСЕФ, Гуманітарна діяльність в інтересах дітей (НАС), 11 квітня 2022.

4. В Україні громада — це адміністративна одиниця третього рівня, якій передують адміністративна одиниця 1: область та адміністративна одиниця 2: район.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ТА ТРЕНДИ

За результатами опитування, громади повідомили про **164 тис. здобувачів освіти із числа переміщених осіб**. Лідерами серед регіонів, що приймають учнів-ВПО, є **Вінницька, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Житомирська та Хмельницька області**.

Обласні органи управління освітою повідомили, що загалом із їхньої території **евакуювалося 43 тис. учителів⁵**. Найбільший вплив учителів спостерігався в **Харківській, Запорізькій і Київській областях**.

Доступ до високошвидкісного Інтернету й відсутність технічних пристроїв вважаються найбільшими проблемами в забезпеченні безперервності онлайн-викладання та навчання.

Сфера освіти для продовження онлайн- (дистанційного) навчання, поряд із іншим обладнанням, наразі потребує додатково **203 тис. планшетів і 165 тис. ноутбуків (комп'ютерів) для вчителів та учнів**.

У масштабі всієї України існує потреба в сприянні **ментальному здоров'ю та психосоціальной підтримці (МЗПП)** як учнів, так і вчителів.

Близько 3500 закладів освіти використовуються в гуманітарних цілях як притулки для ВПО, центри збору та розподілу гуманітарної допомоги, приготування їжі для ВПО тощо.

5. Наразі місцеперебування вчителів-ВПО можна знайти, якщо вони офіційно зареєстровані, інакше точні цифри відстежити важко, особливо враховуючи те, що переміщення ВПО Україною триває.

ОСВІТНЯ ІНФРАСТРУКТУРА

За підрахунками, наданими МОН станом на 24 червня 2022 р., в Україні загалом налічується 31 347 навчальних закладів для дітей дошкільного та шкільного віку (3–18 років), із яких 1735 пошкоджено, а 200 повністю знищено (табл. 1).

Таблиця 1.

Пошкодження освітньої інфраструктури (МОН, станом на 24.06.2022)

Тип закладу освіти	Загальна кількість	Пошкоджено	Повністю Зруйновано
Заклади дошкільної освіти	14 974	675	54
Заклади загальної середньої освіти	13 991	873	123
Спеціальні заклади освіти	310	38	5
Заклади позашкільної освіти	1351	49	8
Заклади професійної (професійно-технічної) освіти	685	100	10

Від початку війни в Україні в середньому 22 школи щодня потрапляють під обстріли. Близько 43 % нападів на школи відбулося на сході України, де до початку ескалації конфлікту 24 лютого проживало понад 400 тис. дітей⁶.

Окрім фізичного пошкодження інфраструктури, громади повідомили про використання навчальних

приміщень не в освітніх, а в гуманітарних цілях. Усього в опитуванні визначено 3,5 тис. таких закладів, що становить близько 11 % усіх закладів освіти для дітей дошкільного і шкільного віку в Україні. Заклади освіти переважно використовуються як притулки для ВПО та центри збору й розподілу гуманітарної допомоги для громад, а також приготування їжі для ВПО. Найбільша концентрація таких закладів спостерігається в

6. Save the Children, Прес-реліз. Квітень 2022. Доступ за [посиланням](#).

Дніпропетровській, Рівненській, Кіровоградській, Тернопільській і Львівській областях. У поєднанні з великою кількістю пошкоджених чи знищених закладів це збільшує частку шкіл та дитсадків, потенційно не доступних для дітей України до 17%.

З огляду на перелік громад, які розташовані в районі ведення військових (бойових) дій або перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), за даними Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України станом на 07.06.2022⁷,

можна експертно оцінити кількість закладів загальної середньої освіти та учасників освітнього процесу, що потенційно зазнали впливу війни на цих територіях. Згідно зі звітністю станом на вересень 2021 р., на цих територіях до початку ескалації конфлікту 24 лютого 2022 р. перебувало 2 169 закладів загальної середньої освіти (усіх форм власності без філій), 703 215 дітей і 64 507 учителів. Це становить приблизно 17% від усіх учнів та 15% від усіх вчителів закладів загальної середньої освіти в Україні.

7. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Актуальний перелік громад, що знаходяться в районах бойових дій, на ТОТ та тих, що в оточенні. Доступ за [посиланням](#).

ДОСТУП ДО ОСВІТИ

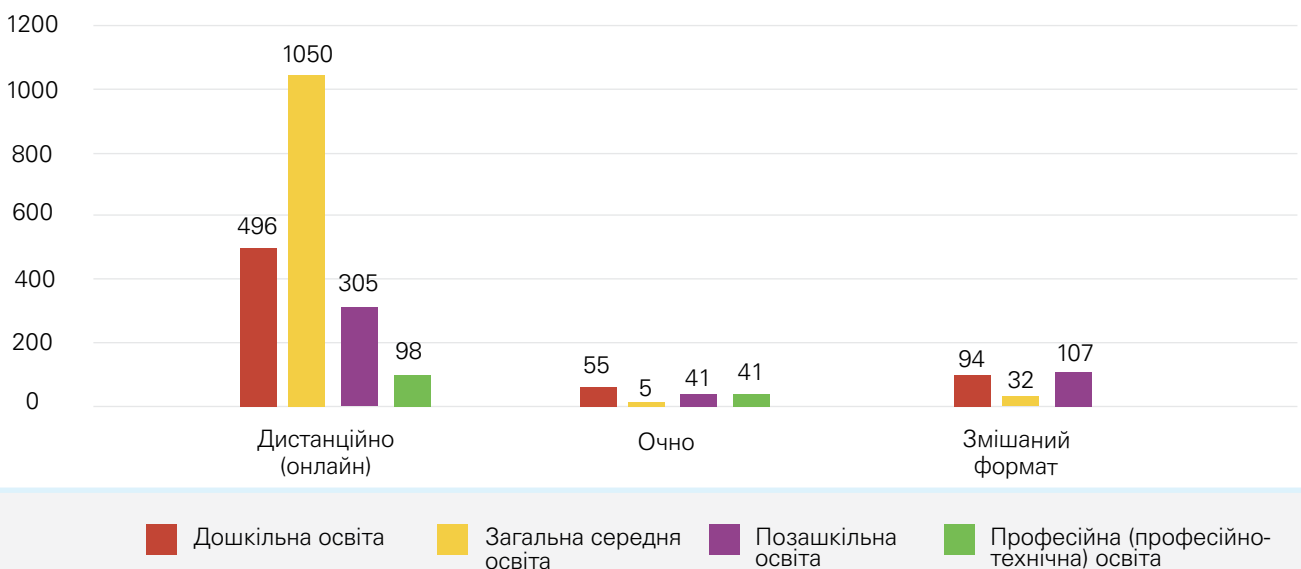
14 березня 2022 р. у регіонах, де це було можливо з огляду на питання безпеки, після двотижневої перерви, що настала з 24 лютого 2022 р., відновився освітній процес – переважно в онлайн- (дистанційному) форматі. МОН спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України, а також українські телеканали та онлайн-платформи з метою забезпечення онлайн-освіти започаткували проект «Навчання без кордонів» для 5–11 класів. У ролі платформи для дистанційної освіти України була рекомендована Всеукраїнська школа онлайн, створена за підтримки ЮНІСЕФ. 14 березня ЮНІСЕФ

і МОН спільно запустили онлайн-садок для дітей віком від 3 до 6 років.

Згідно з результатами опитування, станом на 6 червня 2022 р. освіта на всіх рівнях тривала в 95 % громад у дистанційному (онлайн-) форматі, а також була доступна для тих, хто евакуювався чи переїхав за кордон. Кількість громад за різними форматами відновлення навчання наведено в рис.1. Станом на 23 травня 2022 р., за даними МОН, лише в 5 із 25 регіонів деякі школи ініціювали очне або змішане навчання.

Рисунок 1.

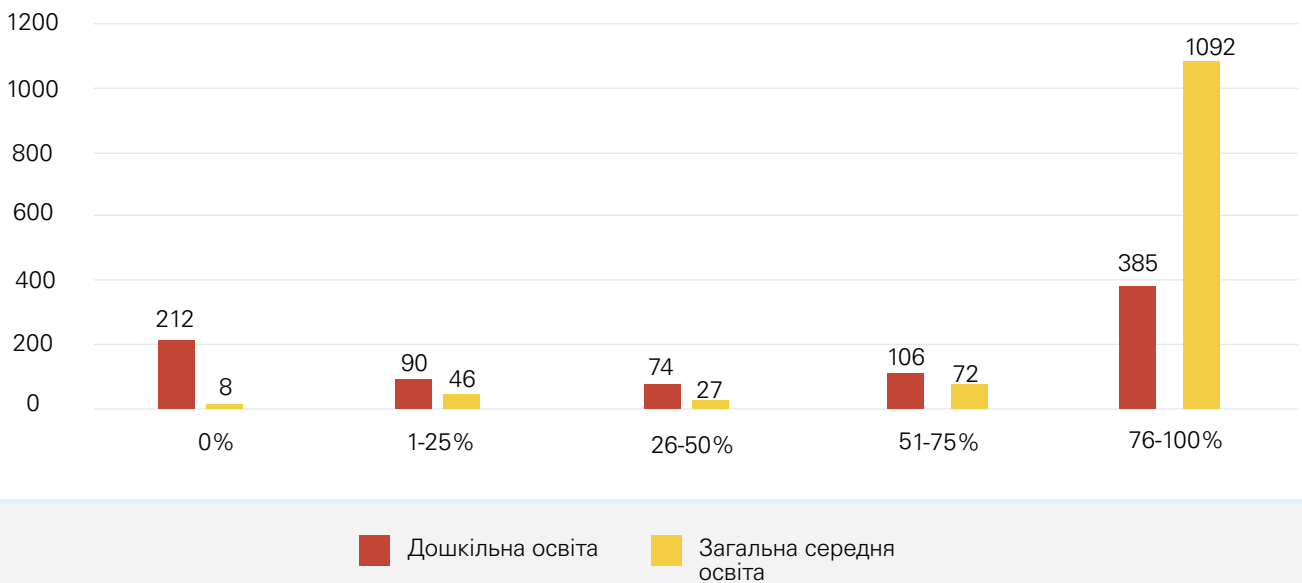
Розподіл опитаних громад за критерієм форми організації навчання

Вважається, що попри закриття шкіл більшість дітей із лютого отримали доступ до онлайн- і дистанційного навчання. Проте частка дітей, які відновили освіту, варіювалася на різних рівнях освіти. За результатами опитування, 75 % громад зазначили, що майже всі (76–100 %) учні закладів загальної середньої та

професійної (професійно-технічної) освіти відновили навчання. Водночас дошкільнята повернулися до навчання лише у 27 % громад, у 212 громадах жоден із дошкільнят не відновив навчання, а в 90 громадах продовжили навчатися тільки від 1 до 25 % вихованців (рис.2).

Рисунок 2.

Кількість опитаних громад за часткою дітей, що відновили навчання

Найнижчі показники повернення до занять дітей дошкільного віку зафіксовано в Чернігівській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Запорізькій областях.

Опитування щодо потреб дітей під час війни, проведене дослідницькою компанією «Градус» у квітні 2022 р., показало, що, на думку 66 % респондентів, порівняно з довоєнним періодом якість освітніх послуг погіршилася. Водночас батьки вважають, що налагодження освітнього процесу є першочерговою

потребою дітей під час війни, вона випереджає за пріоритетністю гроші, одяг, шкільне приладдя чи отримання психосоціальних послуг⁸.

Найбільшими проблемами в організації дистанційної (онлайн-) освіти є: доступ до високошвидкісного Інтернету, відсутність технічних пристроїв для онлайн-викладання й навчання, нестабільність безпекової ситуації в регіонах і відсутність цифрових навичок в учасників освітнього процесу.

8. Дослідницька компанія «Gradus Research». "Зміни в житті дітей під час війни: Аналітичний Звіт." Квітень 2022. Доступ за [посиланням](#).

Таблиця 2.

Проблеми з організації онлайн навчання та викладання.

Проблеми	Кількість громад
Доступ до швидкісного Інтернету	825
Відсутність пристроїв для онлайн викладання	747
Безпекова ситуація	621
Відсутність цифрових навичок	272
Тягар домашніх обов'язків	206
Інше	56

Близько 200 громад додатковою проблемою для вчителів у сприянні онлайн-освіті назвали тягар домашніх обов'язків. Нещодавні оперативні гендерні дослідження в Україні засвідчили, що з лютого 2022 р. через відсутність відкритих закладів освіти, участь жінок у волонтерській діяльності й відсутність чоловіків, котрі перебувають у Збройних Силах України, значно зросло навантаження на жінок щодо догляду, опіки та ведення домогосподарства⁹. Оскільки більшість учителів в Україні – жінки, це може створити для них додаткові труднощі в організації освітнього процесу.

Хоча станом на сьогодні громади загалом не повідомляли про дефіцит педагогічних кадрів, при цьому вони вказували на зростання відсотка

вчителів, залучених до гуманітарної діяльності поза сферою освіти. Більшість громад повідомили, що до 25 % педагогічного персоналу виконує додаткові гуманітарні обов'язки, але багато хто зазначає, що ця частка становить від 76 до 100 % для вчителів дошкільної й загальної середньої освіти. Однак це може ще більше загострити й без того складний освітній контекст, коли багато вчителів евакуюється, а ті, хто залишається на робочому місці, крім навчання мають додаткові обов'язки з догляду вдома та займаються гуманітарною діяльністю.

Громади, які повідомили про призупинення освітнього процесу, головною причиною цього назвали безпекову ситуацію в регіоні.

9. ООН Жінки, CARE International, "Швидкий Гендерний Аналіз України". Травень 2022. Доступ за [посиланням](#).

УЧНІ ТА ВЧИТЕЛІ З ЧИСЛА ВПО

В Україні 7,1 млн осіб є внутрішньо переміщеними особами, серед них до 2,8 млн дітей¹⁰. З огляду на проблематичність збору точної інформації та реєстрації ВПО, у дезагрегації цих даних за віковими групами, рівнем освіти й місцем проживання досі є прогалини. У зв'язку з цим опитування дає корисне уявлення про склад учнів та вчителів з числа ВПО. Однак тут також слід визнати вихідні обмеження збору даних, причому загальні цифри, ймовірно, є

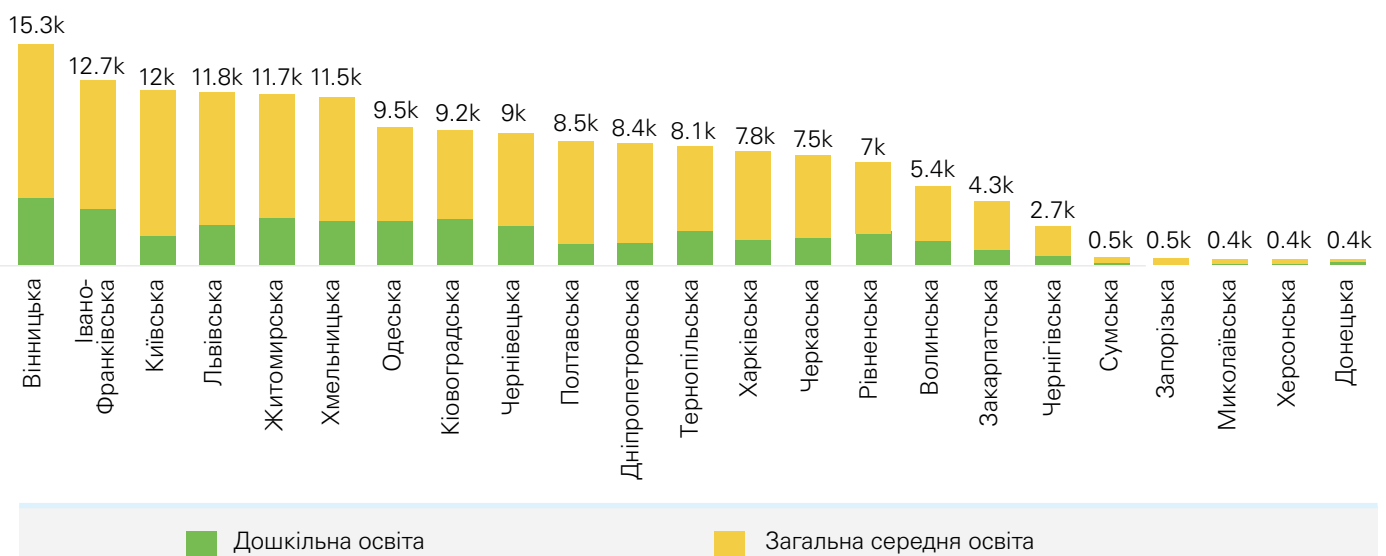
вищими, ніж повідомлялося.

Громади поінформували про прибуття з 24 лютого 2022 р. загалом **164 тис. здобувачів освіти із числа ВПО**. З них понад 43 тис. – дошкільнята (у т. ч. 709 дітей з особливими освітніми потребами (ООП)), 120 тис. учнів загальної середньої освіти (у т. ч. 1617 учнів з ООП) та 1039 учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти (у т. ч. 11 учнів з ООП).

10. ЮНІСЕФ, Гуманітарна діяльність в інтересах дітей (НАС), 11 квітня 2022.

Рисунок 3.

Розподіл учнів з числа ВПО за регіонами України (після 24 лютого 2022)

Гендерний розподіл евакуйованих учнів залишався збалансованим, про що повідомляла більшість громад. Утім, цифри щодо переміщених дівчаток-підлітків, як правило, були вищими, ніж щодо хлопчиків-підлітків, що узгоджується з останніми даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), які свідчать про те, що частка чоловіків серед ВПО продовжує скорочуватися¹¹.

Діти, які здобувають загальну середню освіту (6–16 років), становлять найвищу частку серед усіх дітей-ВПО. Їхня чисельність більш ніж подвоїлася з

приблизно 52 тис. осіб у вересні 2021 р. до 120 тис. у період із березня до червня 2022 р.

Як показують дані табл. 5, регіони прийому для цієї категорії учнів-ВПО також змінилися. У 2021 р. регіонами, куди приїхало найбільше ВПО шкільного віку, були Донецька, Харківська, Дніпропетровська, Луганська області й місто Київ, а тепер регіонами найбільшої концентрації учнів-ВПО є Вінницька, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Житомирська та Хмельницька області.

11. МОМ, Звіт про внутрішнє переміщення в Україні, раунд 5, травень 2022. Доступ за [посиланням](#).

Таблиця 3.

Порівняння чисельності учнів-ВПО рівня загальної середньої освіти до та після 24 лютого 2022 р.

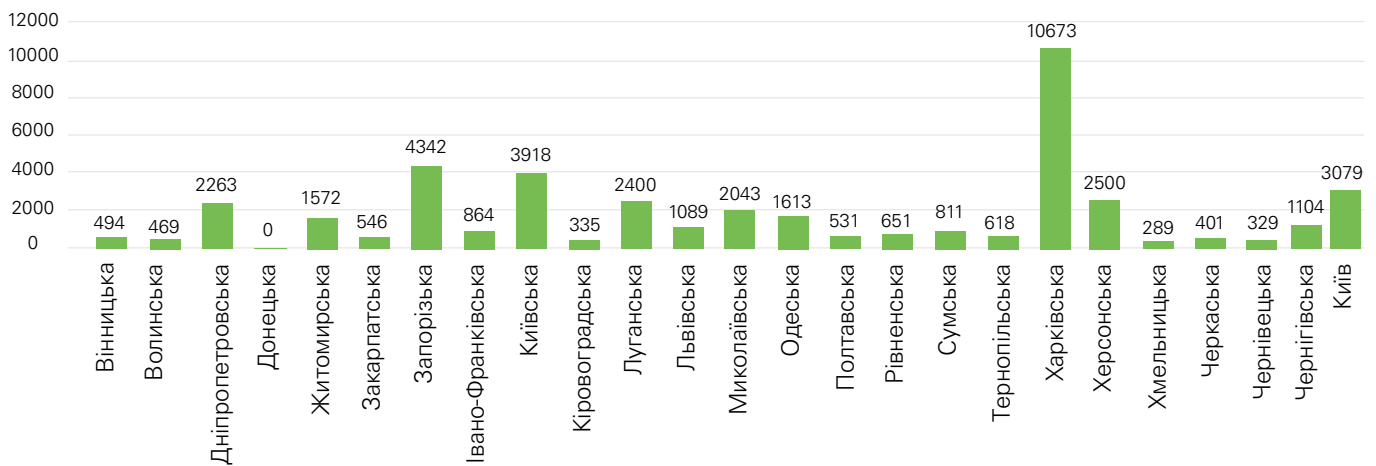
Регіон	Чисельність учнів-ВПО	
	станом на вересень 2021 р.	після 24 лютого 2022 р.
Вінницька обл.	731	10692
Волинська обл.	315	3432
Дніпропетровська обл.	4 196	6851
Донецька обл.	10 802	156
Житомирська обл.	633	8377
Закарпатська обл.	304	2703
Запорізька обл.	2 552	448
Івано-Франківська обл.	360	8905
Київська обл.	4 346	9948
Кіровоградська обл.	452	6068
Луганська обл.	3 567	Дані не надано
Львівська обл.	684	9058
Миколаївська обл.	898	339
Одеська обл.	2 990	6406
Полтавська обл.	1 345	7051
Рівненська обл.	350	4863
Сумська обл.	652	380
Тернопільська обл.	181	5671
Харківська обл.	5 042	6111
Херсонська обл.	774	297
Хмельницька обл.	648	8469
Черкаська обл.	844	5645
Чернівецька обл.	256	6189
Чернігівська обл.	679	2066
м. Київ	8 674	Дані не надано
Україна	52 275	120125

Не всі учні-ВПО ще офіційно вступили до закладів освіти за новим місцем проживання. За даними МОН, станом на 11 червня 2022 р. до закладів дошкільної освіти зараховано 5261 дитину із числа ВПО, а 79 015 внутрішньо переміщених дітей долучилися до навчання в школах за місцем їх тимчасового проживання, утім, не всі переміщені діти змінювали місце навчання. З огляду на нову географію ВПО (як показано вище), системи освіти західних і центральних областей, імовірно, зазнають надмірного навантаження при прийомі переміщених учнів у наступному навчальному році.

Станом на 31 травня 2022 р. місцеві органи управління освітою обласного рівня повідомили про 43 тис. учителів, переміщених зі своїх територій. Найвищими показники відпливу вчителів є в Харківській (10 675), Запорізькій (4342) і Київській (3918) областях. Водночас близько 450 громад поінформували, що на їхній території є вчителі із числа ВПО, збір точних цифр залишається проблематичним, адже не всі педагогічні працівники після переміщення реєструються як ВПО або змінюють місце викладання. Поки що чисельність учителів, офіційно зареєстрованих як ВПО, критично низька (1 415 осіб згідно з результатами опитування).

Рисунок 4.

Чисельність учителів, що евакуювалися (станом на 31 травня 2022)

Щодо вчителів, які не переїхали, в умовах війни виник підвищений попит на спеціалізовані навички. До 70 % громад вважають, що вчителі виграють від професійного навчання та консультацій із питань підвищення кваліфікації. Серед бажаних тем для професійного розвитку вчителів – орієнтація на

швидке надання PSS (52 %), домедична перша допомога (43 %), мінна безпека (39 %), навчання з питань надання травматологічної допомоги (38 %), сприяння онлайн-навчанню (30 %), освіта, чутлива до конфліктних ситуацій (25 %).

ПОТРЕБИ В ПІДТРИМЦІ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОЗИ (МЗПП)

На сьогоднішній день в Україні понад 2 млн дітей утекли від війни, тимчасом як, за оцінками, 5,7 млн дітей залишаються всередині країни¹² за наявності серйозної загрози заподіяння їм фізичної й емоційної шкоди, оскільки на сході та півдні України тривають масштабні бойові дії та на всій її території залишається високим ризик авіаударів. У багатьох випадках діти стали жертвами насильства, включаючи гендерно зумовлене насильство, або його свідками. Чимало дітей і вчителів наразі залишаються на тимчасово

окупованих територіях без можливості безпечної евакуації, за обмеженого чи відсутнього доступу до прісної води, продуктів харчування, послуг з охорони здоров'я, освіти чи МЗПП. Усі ці фактори збільшують ризики для дітей зазнати емоційної шкоди та набути проблем із психічним здоров'ям, включаючи депресію й посттравматичний стресовий розлад, що призводить до появи емоційних і фізичних симптомів, а також створює ризики та проблеми для розвитку дітей¹³.

12. Save the Children, Прес-реліз. квітень 2022. Доступ за [посиланням](#).

13. Data Friendly Space, "Аналіз Конфлікту в Україні – Вплив конфлікту на дітей", 22 квітня 2022. Доступ за [посиланням](#).

З огляду на сучасний контекст, МЗПП для дітей є нагальним і широко визнаним пріоритетом. У зв'язку з цим понад 50 % усіх громад, як зазначається в опитуванні, переконані, що через війну істотно погіршилася здатність дітей навчатися, та до 80 % громад вважають корисним надати учням додаткову психосоціальну підтримку. До речі, 50 % респондентів, котрі взяли участь в опитуванні, проведеному компанією «Градус», теж зазначили, що питання психічного здоров'я дітей погіршилося порівняно з довоєнним періодом¹⁴.

До речі, учителі в Україні стикаються з тим самим контекстом війни та відчують подібний спектр труднощів, що й діти та підлітки, яких вони навчають. Благополуччя вчителів має велике значення як мета сама по собі, а також у зв'язку з якістю підтримки, котру вони можуть надати учням. Проте потреби вчителів у МЗПП часто відсуваються на другий план. Згідно з результатами опитування, лише третина громад визначила, що їхній викладацький склад потребує психосоціальної підтримки, а ще третині було важко

оцінити потреби вчителів у такій підтримці. Водночас понад 80 % громад не відмовилися б від додаткових заходів та ініціатив МЗПП для своїх учителів.

За словами Генерального прокурора України, уже стали відомими випадки сексуального насильства щодо жінок, дітей і осіб похилого віку, які зараз розслідуються¹⁵. Повідомлення про ґендерно зумовлене насильство (ГЗН) стосовно дітей на підконтрольних російським військовим територіях оприлюднила також Human Rights Watch¹⁶. Хоча ризики ГЗН залишаються високими, особливо в районах, контрольованих військовими, створення сильної системи підтримки й направлення до спеціалістів для таких випадків досі є проблемою. Згідно з результатами опитування, трохи більше 35 % респондентів вказали на необхідність додаткової психологічної допомоги постраждалим від ГЗН, пов'язаного з конфліктом, а ще 40 % повідомили про труднощі з оцінкою потреби в такій підтримці.

14. Дослідницька компанія «Gradus Research». "Зміни в житті дітей під час війни: Аналітичний Звіт." Квітень 2022. Доступ за [посиланням](#).

15. УКГС в Україні, "Україна: гуманітарні наслідки Звіт про поточну ситуацію", 4–6 квітня 2022.

16. Human Rights Watch, Ukraine: Apparent War Crimes in Russia-Controlled Areas, 3 квітня 2022. Доступ за [посиланням](#).

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

До війни в Україні в різних інтернатних закладах проживало понад 90 тис. дітей. Багатьох із них після 24 лютого було переміщено зі сходу України в західні регіони країни без будь-яких документів і відстеження. Утім, новостворені об'єкти й табори

мають обмежений перелік доступних та інклюзивних послуг¹⁷. Окрім того, як показало опитування, громади, що приймають, мають обмежені ресурси й можливості для забезпечення якісної освіти дітей з ООП (табл. 4).

17. ЮНІСЕФ, [Ukraine War Response: Children with Disabilities](#), червень 2022 р.

Таблиця 4.

Потреби громад в обладнанні для забезпечення інклюзивної освіти

Тип необхідного обладнання (матеріалів)	Кількість громад, що зазначили таку потребу
Тренінги для педагогічних працівників щодо інклюзивної освіти	958
Методологічні матеріали з організації інклюзивного навчання	835
Обладнання для доступу до закладу освіти дітей з особливими потребами	690
Обладнання для організації інклюзивного навчання	985
Навчальні та/або методичні матеріали з ґендерно чутливого навчання	233
Методичні матеріали щодо запобігання випадкам ґендерно зумовленого насильства (сексуальне насильство, домашнє насильство)	224

Тип необхідного обладнання (матеріалів)	Кількість громад, що зазначили таку потребу
Обладнання для організації навчання (у т. ч. дистанційного) в спеціальних класах закладів загальної середньої освіти	348
Обладнання для організації навчання (у т. ч. дистанційного) у спеціальних школах	72
Обладнання для організації навчання (у т. ч. дистанційного) в навчально-реабілітаційних центрах	60
Допоміжні засоби для навчання (у т. ч. дистанційного) для дітей/осіб з ООП, зокрема з порушеннями зору та слуху	357

Близько 40 % громад не мають достатньо технічних засобів для організації освітнього процесу для дітей з ООП. 60 % громад повідомили про потребу в обладнанні для організації інклюзивного навчання й необхідність відповідного навчання вчителів. Майже 40 % громад потребують обладнання для дітей з

інвалідністю, щоб вони мали доступ до закладів освіти. Згадані додаткові потреби в обладнанні та матеріалах об'єктивно зумовлені різким приростом дітей, що потребують підтримки, на територіях їх внутрішнього переміщення.

ПОТРЕБИ В ЦИФРОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

Онлайн-освіта дає переважній більшості учнів змогу продовжувати навчання в умовах війни. Однак відсутність цифрових пристроїв була названа однією з найсерйозніших перешкод на шляху організації онлайн-освіти. За оперативною інформацією МОН, освітня сфера України наразі потребує **203 тис.**

планшетів і 165 тис. ноутбуків (комп'ютерів) поряд із іншим обладнанням (табл. 5). Ці дані, дезагреговані на рівні громад, слугують основою для визначення МОН пріоритетів і адресного розподілу відповідної донорської допомоги регіонам за пріоритетними потребами.

Таблиця 5.

Потреба в приладах для онлайн-навчання та викладання в регіональному розрізі

Регіон	Кількість	
	планшетів	ноутбуків (комп'ютерів)
Вінницька обл.	5988	9653
Волинська обл.	4595	5101
Дніпропетровська обл.	4166	14 498
Донецька обл.	202	2427
Житомирська обл.	894	10 577
Закарпатська обл.	8119	4469
Запорізька обл.	26 562	11 017
Івано-Франківська обл.	29 017	8533
Київська обл.	22 897	10 538
Кіровоградська обл.	4028	3859
Луганська обл.	22 136	1549

Область	Кількість	
	планшетів	ноутбуків (комп'ютерів)
Львівська обл.	9391	9587
Миколаївська обл.	16 167	2614
Одеська обл.	6411	8193
Полтавська обл.	5549	4427
Рівненська обл.	1468	8229
Сумська обл.	1773	5063
Тернопільська обл.	13 674	6105
Харківська обл.	1277	8448
Херсонська обл.	79	1741
Хмельницька обл.	2764	6946
Черкаська обл.	3892	5731
Чернівецька обл.	745	1971
Чернігівська обл.	2161	6315
м. Київ	8607	7718

У табл. 6 наведено потреби (в порядку спадання попиту) в додатковому цифровому й програмному обладнанні, за інформацією від регіонів. Забезпечення учасників освітнього процесу пристроями для навчання (ноутбуками, планшетами) є безумовним

пріоритетом у сфері відповідних освітніх потреб, проте безперервна онлайн-освіта не може тривати без урахування додаткових потреб в обладнанні та програмному забезпеченні.

Таблиця 6.

Потреби в програмному та апаратному забезпеченні

Програмне забезпечення:	
ОС Windows 10+	49,26%
Microsoft Office	34,83%
Антивірусне програмне забезпечення	14,34%
Програмне забезпечення для автоматизації навчального процесу (електронні щоденники та журнали тощо)	1,57%
Апаратне забезпечення:	
Наушники	45,04%
Веб-камери	31,77%
Гарнітури	4,34%
Графічні планшети	3,27%
Мережевий кабель (внутрішній)	2,73%
Колонки комп'ютерні	2,63%
Акустичні системи	1,61%

Апаратне забезпечення:	
Інтерактивний комплект (дошка / панель + проектор)	1,57%
Бездротові мікрофони	1,49%
Багатофункціональні пристрої (включаючи лазерні та 3D-принтери)	1,46%
Комп'ютерні миші	1,52%
Камери для документів	0,95%
Проектори	0,64%
Мережевий кабель (зовнішній)	0,21%
Комп'ютерні клавіатури	0,12%
Монітори	0,09%
Фліпчарти	0,07%
Smart TV	0,07%
Флеш-накопичувачі	0,06%
Маршрутизатори на 16 портів	0,07%
Блоки безперебійного живлення	0,05%
Точки доступу Wi-Fi	0,05%
Акумулятори 12В, 7 Ач	0,03%
Роз'єми RJ45	0,03%
Wi-Fi роутери	0,03%
Сканери	0,03%
3D принтери	0,02%
Сервери	0,02%
Ламінатори	0,01%
VR окуляри	0,01%
Мовні аудіо-кабінети	0,01%

ПОТРЕБИ У ФІНАНСУВАННІ

Абсолютна більшість громад мають достатню спроможність (технічну, організаційну, доступ до коштів) для організації виплат заробітної плати педагогічним працівникам підпорядкованих їм закладів освіти. Разом із тим близько 40 громад не можуть здійснювати відповідні видатки з різних причин.

Виявлено окремі факти виникнення технічних труднощів із обробкою фінансових операцій (доступ до електронного підпису для дистанційного зарахування заробітної плати, доступ до даних вчителів для

нарахування заробітної плати, доступ до відділів освіти та обліку для підписання відповідних документів). На сьогодні такі технічні питання опрацьовуються відповідними обласними військовими адміністраціями з метою пошуку оптимальних рішень. При цьому близько 30 % громад повідомили про брак фінансів на оплату праці вчителів за освітньою субвенцією; крім того, співставній частці громад бракує коштів місцевого бюджету на утримання закладів освіти.

МЕТОДОЛОГІЯ

Онлайн-опитування було поширено МОН по всій території України через систему каскадного інформування управлінь освіти в громадах і регіонах. Громади було визначено оптимальним рівнем респондування для проведення загальної оцінки ситуації в освітній сфері та розуміння регіональних відмінностей і прогалів. Фокус на громадах виключив на цьому етапі залучення до оцінювання безпосередньо вчителів, батьків і дітей, що можна вважати певним обмеженням. Утім, для компенсації відсутності прямого доступу до закладів освіти, освітян, учнів опитування все ж дезагрегувало дані хоча б за рівнями освіти (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійна (професійно-технічна) освіта). Також було передбачено ґендерну дезагрегацію й цільові запитання, щоб дізнатися про потреби дітей з ООП.

У зв'язку із загальнонаціональним характером опитування, а також обмеженими часом і людськими ресурсами, залученими до збору надійніших даних, опитування складалося лише з кількісних запитань. Хоча на основі якісної оцінки можна зробити більше повних і контекстуальних висновків, наявні дані все ж дають достатньо варіацій для визначення ключових тенденцій в освітній сфері України. Якісне оцінювання досі може розглядатися як подальший захід за підсумками цієї роботи на пізнішому етапі.

Дані збиралися дистанційно за допомогою онлайн-опитування представників управління освітою в громадах. Інструментом автоматизації опитування було обрано [Kobo Toolbox](#) для безпосереднього використання респондентами (на смартфонах, планшетах і ноутбуках/ПК). Окрім того, МОН України співпрацювало з органами влади на обласному рівні з метою збору даних із громад, які можуть бути поза досяжністю його системи комунікації, а також провело подальший збір інформації на обласному рівні для перевірки й актуалізації звітів за певними показниками. Опитування базувалося на добровільній вибірці, котра була орієнтована на доступні органи влади у сфері освіти в кожному регіоні залежно від умов безпеки, що пояснює різний рівень реагування громад в областях.

З метою забезпечення прозорості аналізу та уможливлення кращого доступу до первинної інформації необроблені дані, на яких базується цей звіт за запитом Освітнього кластера України, є доступними для партнерів.

